ԻՔԻՆՃԻ ՍԵՆԷ 1864.
Ն° 114.

ՎԱՐԱԳԱՅԻ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՇԻՄԱ ԻՐԹԷՍԻ · ՆՈՅԵՄԲԵՐ 28
Ն° 112

Ղաղէթամէջ հանթատա պիր տէֆա օյարագ, ճիւմա իրթէսի կիւնէրի նէշլ օլունուր։
Արթը այլոզը բէշինան 60 զուրուշ տուր։
Պիր նիւսխէսի 100 փարա տրը։
Միւշթերիներէն հիչ պիր եէր իչին, հիչ պիր փարա բօսթա փարասը մանթլուգ օլունմազ։

—o—

Միւշթերի եաղըմայա արզու իտէն զանթար, եա վէզիր խանընտա 17 նիւմէրօրու թապխանէմիզէ, վէ եախօտ Վարագը խանընտա իւսթ գաթտա 8 նիւմէրօրու օտատա քէնտի սատամըզա, արզուլէրինի պէյանէ հիմմէթ իլէմէլի տիրլէր։

Իլանթէն պիր սաթրը իլք տէֆա իչին, զուրուշ 3
Իքինճի տէֆա իչին 2
Իւչիւնճիւ տէֆա իչին 1
Թ զուշ պահօլար իչին այրճա բազարլըգ օլունուր։

—o—

ՄԷՏՈՒՐԻՆ

ԻԶՄԻՐ · Տիգրան Աղա Գարագաշեան։
ԻԶՄԻՏ · Մինաս Աղա Մոմճեան։
ՊՐՈՒՍԱ · Թէոփիլէ Աղա Գալիսնեան։
ԷՏԻՐՆԷ · Թորոս Աղա Յովհաննէսեան։
ԹՐԱՊԶՈՒՆ · Վարդան Աղա Խաչեան։
ՓԱՅՍԷՐԻՅԷ · Գէորգ Աղա Գրիգճեան։
ՀԱԼԷՊ · Յովհաննէս Աղա Քիւրքճեանօֆ։
ԱՏԱՆԱ · Հաճի Յակոբ Աղա Ուրֆալըեան։
ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ · Խաչիկ աղա Սինանեան
ԹԷՐՍՈՒՍ · Գրիգոր Աղա Մելքոնեան։
ԹՈՓԱՏ · Հաճի Աւետիս Աղա Արսլանեան։
ԵՕԶԳԱՏ · Գասպար Աղա Տէր Յովհաննէսեան։
ԱՄԱՍԻԱ · Բարսեղ Աղա Կիւմիւշեան։
ԱՖԻՍՕՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ · Հաճի Մկրտիչ աղա Թօրայեան։
ՄԱՐԱՇ · Հաճի Տէվլէթ աղա Զորպաճիեան։
ԹԷՔԻՐՏԱՂ · Ընթերցասիրաց թանգարան։
ԲՈՒՍՃՈՒՓ · Վէ ՇՈՒՄՆՈՒ · Յակոբ աղա Գաբզանճեան։
ԳԱԼԱՍ Վէ ԻՊՐԱՅԻԼ · Յարութիւն աղա Շիրինեան։
ԱՆԹԱՊ · Նիկողայոս աղա Նազարէթեան։
ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՅԻ · Յովհաննէս աղա Քէչկէքեան։
ՍԱՄՍՕՆ · Յովհան աղա Գոյունճեան։
ՍՈՒՆԿՈՒՐԼՈՒ · Սարգիս աղա Նուրլուեան։
ՔԻԼԻՍ · Դաւիթ աղա (սապուն խանէ միւսիրի)։
ԻԶՆԻԿ · Հաճի Յակոբ աղա Թորթորեան։
ԷՐԶԻՆԿԵԱՆ · Թադէոս աղա Բագրատունի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Այսմբեր 14 Թարիխլի Մէճմուատա Թէէրբ Խրէմեան իսմիլէ, տիգգաթէ շայան պիր պահս օգունմուշ տուր։

Մէզքիւր պահստա, Մէճմուա Խրիմեանընն Մուշա կիթմէքսինի նասիհաթ իլէ, կիտէր իսէ, մանթլուգ օլունան մուհասսէնաթընն թամ մուղայիրի հասըլ օլաճաղընը, միլէթ մուհապպէթինտէն թահրիք օլունարագ պէյան իթտիքտէն պաշգա, շու խուսուստա եանի Խրիմեան իլէ հիչ պիր նէֆսանիյյէթի, հիչ պիր թարաֆտան հիչ պիր մէնֆաաթը, վէ հիչ պիր եիւզտէն հիչ պիր խուսուսմէթի օլմատըզընը տանի, բարօլ ա՛ծնէօր վիրէրէք իվշար իթտիկիյլէ պէրապէր, էկէր պիր նէֆսանիյէթիմէզ օլա իսէ, ճէվապ վէրէմէյէճէք, էկէր պիր նարոֆտան պիր մէնֆաաթը-ընը օլա իսէ, ընէրբ ճէվապ վէրէմէյէճէք, վէ էկէր իսանսանընն էնէնէնէն օլայընը, պէնիմ պէնիմ նանֆանտան ֆանհանա օլարարաֆ, տէմիշ տիր։

Մէճմուա եօգարուտաքի նէմինլէրէ վէ իգրարլարա գանսաթ իթմէյէրէք, աշաղըտա պիր պիսիրք նէմին տահա իթմիշ, վէ հերքէս տիգգաթ իլէ օգուսունտա գանսընն իչին տանի, նօտրգիր օլարագ, շէյլէ եազմըշ տրը,

Էյէր Խրէմանընն Մուշա էնէօռէրլէնէնէն պէր եայըր գօշ պէլէր իսէ, պէնէ պէնիմ պէնէնա ատամ գէլմէյէլէր, վէ գէնէպպէրէն մահհանա օլըրմ։

Պիզ Խրիմեանընն Մուշա կիթմէսինէ բէք խահիկէր պուլունանլարտան տէյիլիզ, չիւնքի, շիմտիքի Վարչութիւն կիւնիւնտէ, միւմայիլէյհ չօգլուգ պիր իսլահաթ եաբամարդտան պաշգա, քէնտույի թէհլիքէյէ գոյմուշ օլաճաղընն տանի ֆէկմ իթտիկի դիլէն, պաշգա պիր վանքա կիթմէսինի, օրասընա հէր հալտէ թէրճիհ իթմէքտէյիզ. լաքին Մէճմուանընն օր պատտէ, պիւթիւն գուվվէթիյլէ ուղրաշմասը, պաշգալարը կիպի պիզիմ տանի մէրագըմըզը արթըրմըշ օլտուղունտան, հէրչի պատապատ Մուշա կիթմէսինի արզու իթմէյէ պաշլամագտայըզ։ Կիթսին պագալըմ շու Մէճմուանընն վէրտիկի գօրգուլարընն էսասը նէ՞տիր, պաղէֆ գօրգուլուղու կիպի, սէրչէ գօրգուլմագ նիյէթինտէ՞ մի տիր, եօխսա, 1864 սէնէսինտէ, միւճիզէ գըմլըզընտա, պիր միւճիզէ իճրասընա չըզրշարագ, ազգասիրութիւն վէ հայրենասիրութի՞ւնմու իպրազ իթմէք մագսէտինտէ տիր։

Վագաա էյլէ միւճիզլէրէ ինանմագ գատար, զանթէն տինտարլըզընմըզ եօգտուր, լաքին Մէճմուանընն շիմտիյէ գատար օլան հալէրիտէ, վէ պու խուսուստա զուհուրա կէլէն զայրէթ վէ սէյլէյիշլէրի, իթիգատըմըզ թէմէլինի պիւթիւն պիւթիւն սարսմագտա տրը,

Մէճմուա, Դանթօլիք Մէճմուա, պիւթիւն տիւնեանընն Դանթօլիքլէրինի հըֆզ ու վիգայէյէ չրգըշպտա, քէնտի գանտաշլարը պուլունան Դանթօլիքլէրէ հիչ պիր նասիհաթ վէրիպ, վէ խալիսէթ կէօսթէրմէյէն Մէճմուա, սէնէտէ գըրգ էլլի տէֆա, ալլ ու նասպլարը զուհուրա կէլմէքտէ օլան Լուսաւորչական առաջնորդլարընն հիչ պիրիսի հագզընտա տիգգաթ վէ միւթալաաթ իթմէյէն Մէճմուա, Մուշ, Պէրլ, Խալու, Զարանճագ, Հաճըն, վէ մահալլի սայիրէ Հայլարընընն, բուհանի վէ ճիսմանի սէֆալէթլէրի իւզէրինէ, իքի սաթրը պիր շէյ եազզպ, զէրբէճէ եիւբէկի աճըտըզընն պէյան իթմէյէն, վէ հէրքէսին ըրգգաթ ու մէրհամէթինի տավէթ իյլէմէյէն Մէճմուա, պիր սէնէտէն պէրու, Խրիմեան իչին պին սաթրա եագընն շէյ եազմըշ օլտուգտան սօնրա, շիմտիտէ գալգմըշտա, խալիսէթինտէն նաշի օլտուղունու գանտըրմագ իչին, եէմինլէ՞ր իթմէքտէ տիր. հալպու քի, եէմինլէր իլէ պիր շէյի ինանտըրմայա չըգըշմագ, քեամիլլէր նէզտինտէ, զայիֆլիք ալեամէթի տիմէք տիր, վէ նասըլ քի էօյլէ օլտուղուն քէնտիսի տախի պիլտիկինտէն, մէզքիւր պահսընը, էհալի թարաֆընտան զուհուրա կէլէճէյի շիւբհէսիզ օլան պիր գաչ սէբալլէր իլէ պաշլայարագ, "Պիզլէրէ "սիւալ օլունապիլիր, նէ՞ իսթէրսին Խրիմ "եանտէն, նէ՞ իսթէրսին Մուշ վանքընտան, նէ՞ իսթէրսին եէ եէ" տէմիշտիր։

Լէկէր Մէճմուա ալէյհինտէ, հիչ շիւբհէմիզ օլմասա, վէ շիմտիյէ գատար, խալիսէթ նիւմունէլէրինի, հիչ տէյիլ իսէ պիր տէֆա ալէնէն կէօրմիւշ օլսա իտիք, վէ էկէր պու ալէմտէ, նէֆսանիյէթի օլանլարընն, հագգսըզ եէրտէ ճէվապ վէրէմէյէճէքլէրի, վէ պիր եիւզտէն խուսուսմէթի օլանլարընն պիւթիւն պիւթիւն նութգլարը թութուլուպ վէ մահճուպ օլաճագլարընն (քէնտի լաղըրտըլարընը), թապիաթընն գանունունտան օլտուղուն, վէ ախլագը պէնիի ատէմին իգթիզասընտան պուլունտուղուն պիլսէ, վէ ճէմիյյէթի պէշերիյյէ իչին, հիչ տէյիլ իսէ պինտէ պիր թանէ էրյլէ պիր հագգանիյյէթի քէնտու քէնտույէ թանընը ատէմ պուլունապիլէճէկինէ իսքնաթ օլաճագ գատար սատտիլ օլա իտիք, Մէճմուանընտա օր եէմինլէրինէ սէմի իթիպար իտէպիլիր իտիք։

Մէճմուա Խրիմեանընն Մուշա կիթմէսինտէն, պիր մուհասսէնաթ հասըլ օլամայաճաղընն, խալեանէ պիլէ իսթար, վէ պինապէրին եէմին տախի իթմէքտէ տիր, չօգ իյի, լաքին նէ՞ աճայիպ շէյ տիր քի, միլէթիմիզին իյիլիկինի իսթէյէն Մէճմուա, քէնտի գորգուսու նէ՞ իւզէրինտէ, վէ եախստ Խրիմանընն կիթմէսինտէն հասըլ օլաճագ ֆէնալըգ հէր նէ իսէ, եա ալէնէն, վէ եախստ խէֆիէն միլէթիմիզէ խապէր վիրմէքտէ տիր. էկէր Խրիմանընն Մուշա կիթմէսինտէն պիր ֆէնալըգ հասըլ օլաճագ իսէ, տիմէք տիր քի, օր ֆէնալըզընն պիր սէպէպի վար տրը, վէ չիւնքի Մէճմուա շու ֆէնալըզը զուհուրինտէն էվվէլ իսթար իթմէքտէ տիր, տիմէք տիր քի, սէպէպինէտ բէք ալեա պիլմէքտէ տիր, վէ չիւնքի Մէճմուա միլէթիմիզէ շու խուսուսու իսթար իթմէքտէ տիր, տիմէքտիր քի, միլէթիմիզին օր պատտէ զանֆլէթմէտ պուլունտուղուն կէսրմէքտէ տիր, վէ չիւնքի շու իսթարտէն նիյէթինին խալիսէթ օլտուղուն իգրար իթմէքտէ տիր, տիմէքտիր քի, սէպէպինի տախի խալիսէթ իւզրէ, վէ պիթթաֆսիլ պէյանէ պօրճլու տուր։

Լաքին շունա ագլըմըզ եէրէմէմէքտէ տիր քի, Մէճմուա աճէպա, տօղրուտան տօղրույա, շու մէսէլէտէ, Խրիմանընն շանսընը՞մը աճրմագտա տրը, միլէթիզի՞մի գայրըմագտա տրը, եօխսա քիլիսէմիզի՞մի էսիրկէմէքտէ տիր։

Լէկէր Խրիմանընն շանսընը աճրմագտա իսէ, օր գատար թէլաշ իթմէմէլի տիր, զիրա զանթէն Խրիմանընն պիր գաչ տէֆա էսմրիւնէ գաստ օլունմուշ տուր, վէ Խրիմանտէ, միլէթ ուղրունա նէֆսիսի թէհլիքէյէ վազ իտէճէք գատար էսէրի մէրտանէկի պուլունմագտա տրը, վէ պունտանտա գանթինագար, Մէճմուանընն եաղըշլարընտան, մէրգումուն շահսը վիգայէսինէ տայիր հիչ պիր լուհ կէօրիւլէմէքտէ տիր,

Լէկէր միլէթիմիզի էսիրկէմէքտէ իսէ, օրատաքի միլէթտաշլարըմըզ, օր մէրթէպէ ճէհալէթ, զարուրէթ, վէ սէֆալէթ բէչէսինտէ պուլունմագտա տրը քի, Խրիման, մա՞զալլահ, միւրատ տախի իթմիշ օլսա, եինէ օնտան զիյատէ պիր ֆէնալըզընը մուճիպ օլամայաճաղը տէրքեար, վէ էկէր Մէճմուա, սահիհէն միլէթիմիզի էսիրկէյիպ վէ աճրմագ նիյէթինտէ իսէ, շու տույղու վէ շու մէրհամէթինի, պիրազտա պաշգա թարաֆլարտաքի Հայլարընն իւզէրինէ էէվիրսէ, վէ թագսիմ իթմէսէտ, էկր քէսէ վիրմէքտէ օլտուղու սույի զանտան գուրթուլսա, պիզճէ տահա զիյատէ ագըլլըզընգ վէ խալիսէթ իճրա իթմիշ օլաճաղը աշիքեար տրը։

Եօգ, էկէր Խրիմեան Մուշա կիթտիկինտէ, Լուսաւորչական քիլիսէսինի թէրք իլէ Հայլար եա Դրօթէսթան, վէ եախստ տահա զիյատէ իհթիմալլիսի Դանթօլիք քիլիսէսինէ իլթիճա իտէրլէր տէյի գօրգմագտա, վէ քիլիսէմիզի գայրըմագ նէյէթինտէ իսէ, հէլէ օնա զէրրէ գատար ինանամայըզ, զէրա, շիմտիյէ գատար քիլիսէմիզէ գարշը բէք չօգ հագարէթլէր իթտիքտէն պաշգա, Դանթօլիք քիլիսէսինէ իսէ, պիզզաթ գարտինալ Ընթանէլի ճէնապլէրինտէն զիյատէ սահապէթ իթտիկի տախի հէր սաաթ կէսրիւլմէքտէ տիր, տիմէք տիր քի, պու մէսէլէտէ, Մէճմուանընն քէնտույէ մախսուս պիր էֆքեարը խէֆիյէսի պուլունմալը տրը, վէ պիզճէ, էկէր զանն ու շիւբհէ իթմէք ճայիզ իսէ, պիր գաչ շիւբհէյէ զահիպ օլապիրիզ. պիրինճիսի, պիր քէրրէ էվվէլինտէն, Լրզուրումտան վէ Մուշտան ալտրը մանիմաթլարա իսթինատէն, Խրիմեան ալէյհինտէ, միլէթ զաղէթալարընն քեաֆֆէսինէ գարշը ազվիյաթա ճէսարէթ իթմիշ իքէն, շիմտի պիւթիւն պիւթիւն քիւչիւք տիւշմէսի, իքինճի, Խրիմանընն տիւշմէնլէրի էսնիւնէ տիւշերէք, շու տավանընն ավօգաթլըզընը իլթիզամ իթմիշ, վէ անլէրէ աղամէթ կէսսթէրմիշ իքէն, օլանճա նուֆուզունուն մահվ ու իպալէ օլմասը, վէ իւչիւնճիւ, Դանթօլիք քիլիսէսինին Աէլվեան հիմմէթ ու զայրէթիյլէ, վէ օր թարաֆլարտա պուլունան վարդապետլէրիմիզին վէ չօրպաճըլարըմըզընն անպիտանըզընյա, բարլամագտա իքէն, Խրիմեան զայրէթ վէ ֆէտաքեարլըզընընն, օր պատտէ պիր մանիի ազիմ օլմասը իհթիմալի օլմազը տրը։

Լամա, Մէճմուատա պու էֆքեար ու նիյէթլէրին հիչ պիրիսի եօգ իմիշտէ, պէղ քէնտի գըյասըմըզտա եանըլմագտա իմիշիզ, Ալլահ վէրսինտէ էօյլէ օլսուն, լաքին էլմէրիր քի Մէճմուատա քէնտի նիյէթի խէֆիյէսինի իյզահ իլէ, պիզի իսքեաթ իթսին. պիզիմ շու սօն շիւբհէյէ իսնատ իթմէմիզտէ զիյատեսի, լէ հագգըմըզ վար տրը, չիւնքի, միլէթիմիզին Լուսաւորչական գըսմը, քէնտի տերտի իլէ ուղրաշտըզը հալտէ, Դանթօլիք գըսմը ըուհպանը իսէ, զէրրէճէ պիր մէրհամէթ կէսսթէրմէյէրէք (պազը տույղու սահիպի զաթլարը միւսթէսնա թութարըզ), հաստըքլա՞ր քի, կիճէ կիւնտիւզ մէզհէպ արգասընա տիւշմէքտէ, վէ նատան էհալիմիզի, քէնտի քիլիսէսինէ սօգմայա չալըշմագտա տրը . . .

— Պու տէֆա քի Մասիստ, Ազգային վարչութիւն թարաֆընտան, իգթիզա իտէն թահրիրաթլարը, թարաֆլարընա, լայըգըյլա կիտիպ կէլմէսի նիյէթիյլէ, Խաթանպօլտա թարաֆլարընտան պիրեր էմիյէթլի զաթ կէսսթէրիլմէսինին, քեաֆֆէյի առաջնորդլարա իսթար վէ թէնպիհ օլունտուղու օգունմուշ տուր։

Պիր իշտէ մուհասսէնաթ կէօրիւլմէմէսի, եալընըզ զայրէթտէ գուսուր օլմասընտան նէշէթ իթմէյիպ, իլա չօգ տէֆա տախի, թէտպիրտէ գուսուր օլմասընտան իլէրու կէլմէքտէ տիր, վէ Վարչութիւնուն շու նիյէթինտէ տախի այնի գուսուրու կէօրտիւկիւմիզտէն, խալիսանէ պէյան իտէրիզ։

Վարչութիւնուն իլք տիւշունճէկի շէյ մէզպուր մուխասպերէ վէ միքեաթէպէ խուսուսու օլտուղուն, բէք չօգ տէֆա իսթար, վէ նիչէ թահրիրաթլարընընն, նիչէ աղգասէր վէ միլէթպէր զանն իթտիքլէրի չէլէպիլէրին, հիւճրէլէրի քէօշէլէրինտէ, այլարճա պէքլէտիքտէն սօնրա, էկէր իգպալ եարտըմ իտէրտէ պիր եօշճու վէ եախստ պիր եիւք մէյտանէ չըգար իսէ, եէրինէ կիթմէքտէ օլտուղուն իշար իթմիշ իտիք.

Համտ օլսուն քի, Վարչութիւն նիչէ այլար կէչտիքտէն սօնրա, իսթարըմըզընն ֆայիտէլի օլտուղուն թանը յարագ, պիր չարէսի թահսիլինի միւրատ իթմիշ, վէ շու պալատէքի թէտպիրի տիւշունմիւշ տիւր, լաքին նասըլ քի սէօյլէտիք, էսէֆ իտէրիզ քի, օր թէտպիր իլէ տախի միւրատ օլունան մուհասսէնաթ կէօրիւլէմէյէճէք տիր։

Օրթէն պունտան պիր այ գատար մուգատտէմ, Արբազան պատիրարք հայր վէ ատենապետ պէյ հազարաթը թարաֆընտան՝ օր պապտէ պիր միւպահասա աչըլարագ՝ զիբրի կէչէն թէտպիրէ թէշէպպիւսիւն թէզքիւր օլունմագտէ օլտուղուն իշթիտիկիմիզտէ, հիչ պիր ֆայիտէյի մուճիպ օլամայաճաղընն պէյան, վէ պունուն գօղայ վէ ագլէ եագընն թարիգի, Դանթրիքխանէ թարաֆընտան խասսէթէն պիր մէմուր թայինիյլէ, հէր վագըթ կիւնիւնտէ վէ սաաթընտա, կիտէճէք թահրիրաթլարը բօսթաղարը մարիֆէթիյլէ կէօնտերմէսի, վէ կէլէճէքլէրի տախի բօսթախանէլէրտէն եօգլամասը էլզեմիյէթինի, վէ օր ուղուրտա, միլէթ սանտըզընընն իճապ իտէն մէսարիֆաթընը չէքմէսի էհէմմիյէթինի իֆաաէ իյլէմիշ, վէ գարշըլըգ տախի, Դանթրիքխանէմիզին էզզէրինտէ պուլունան շու, "Այ՛ սմ՞ բարէ՞ Ղէրէ՞", ճէվապընը ալմըշ իտիք, նասըլ քի պու տէֆաքի Մասիստէքի օգունան գարարընն տախի, այնի օր բարասըզլըգ, վէ եախստ տահա տօղրուսու, փարասըզ լ/ կէօրմէ քլէք, ագլէ վէ թապիաթա մուղայիր մէպտէսինէ մէպնի օլտուղու անլաշըշմագտա տրը։

Վարչութիւն թարաֆընտան զուհուրա կէլէն թէնպիհաթ, զանթէն առաջնորդլար թարաֆընտան իճրա օլունակէլմիշ, եանի հէր մէմլէքէթ թարաֆընտան, իճապ իտէն թահրիրաթլարընն ալընըպ վէրիլմէսի իչիւն, պիրեր իքիշեր միւթէպէր զանթլար կէսսթէրիլմիշ իտիյսէտէ, անկարեա տէնիլէն շէյ հէր վագըթ էֆքիլէմէտիկինտէն, մէմուլ օլունան խայրխահլըգ կէօրիւլէմէքտէ իտի։ Այտէ պու տէֆա տախի, պիր Պատրիարքարան, եալընըզ պիր տէֆա եօրուլաճագ եէրտէ, 100 գատար առաջնորդ եօրուլարագ, Խաթանպօլտա պիրեր պաշգա ատէմ տահա կէսսթէրսինլէր (պունուն իճրասը տախի ագալի ալթը այա միւհթաճտըր, վէ ալթը այա գատարտա ունուտուլուր, վէ իշ եինէ էսկի հալինտէ գալըր), իյի, լաքին օր ատէմլէրէ, հէր առաջնորդ հէմ բօսթա փարալարընը վէ հէմտէ էմէք ու զահմէթլէրինէ պէաէլ, պիր շէյ վիրէճէ՞ք մի տիր, եօխսա եինէ անգարեա սուրէթիյլէ, վէ պահպանի՞չ իթասըյլա մը կէօրտիւրէճէք տիր խրտմէթինի, էկէր եինէ անգարեա սուրէթինտէ գալաճագ իսէ, զէրրէ գատար պիր փարգ կէօրիւլէմէյէճէկինտէ, պիզ շիմտիտէն իսթար իտէրիզ, զիրա առաջնորդլարընն խաթրը իչին, պիզզաթ Դանթրիքխանէ խաթրընտան զիյատէ ֆէտաքեարլըգ օլունաճաղը ասլա իհթիմալտէն տէյիլ տիր. եօգ էկէրչի առաջնորդլար այրը այրը, հէմ բօսթա, վէ հէմտէ մէմուր փարասը վիրէճէքլէր իսէ, Դանթրիքխանէնին պիր մէմուրու, եիւզ մէմուրուն իշինի, տահա զիյատէ նիզամընա կէօրէ պիլէճէկինտէն, եիւզ մէմուրա այրը այրը այրգ վէրտիրմէք, հէմ իլմի իտարէյէ զրտ տրը, վէ հէմտէ, Դանթրիքխանէնին եիւքիւ-

նիւ եախօտ թաճիզլիյինի, տահա զիյատե արթըրմագ տըր տէյպիլիրիզ։

Պունտանտա գաթի նազար, ռթաշրատաքի մէմլէքէթլէրին ջօգլարընդն էհալիսի, ամէլէ վէ ըէջպէր կիւրուհունտան օլուպ, էօյլէ մէքթուպ վէ սայրէ էմնիյէթ օլունաճագ թիւճճար վէ սարաֆ պուլունմատըդը շէօյլէ տուրսուն, պազը մէմլէքէթլէրտէն իսէ, լայըգլը հիչ պիր ատէմ պուլունմամագտա տըր։

Ռաթրիքխանէ սէնէտե էն չօղու 10 պին ղուրուշու էսիրկէյէրէք, իւչ միլիոն էհալինին մուխապէրաթընը էօյլէ պիր կիւճլիյէ վէ նիզամսըզլըղա էսիր իթմէքտէն իսէ, շու ուղուրտա ղուհուրա կէլէճէք օլան մէսարիֆաթը, առաջնորդլուգլարա թապսիմ իտէրէք իսթէսէ վէ ալսա, տահա գօլայ օլմա՞զ մը աճէպ։

Ֆարզ իտէլիմ քի, օնտա տախի միւշքիլաթ վարտըր, զաթէն Ընատօլունուն սէֆիլ էհալիսի, հալեա պու կիւն վէ պու սաաթատէ, ճէմաան ֆարասը իսմի յէլ։ Հէր սէնէ Ռաթրիքխանէյէ 150 պին ղուրուշ գատար, պո՞շ եէրտէ (չիւնքի պիր բոսթասը տախի սըրասընտա կիթմէմէքտէ տիր ... հիճապըմըզտան սիւքիւթ իւղրէ կէյէրիզ ...) փարասը վիրմէքտէտիր, պարի շու խուսուստա ղուհուրա կէլէճէք մէսարիֆաթը, մէպլաղը մէզպուրա գարշըլըգ սայրլա, ինսաֆ ու ինսանիյէթէ մուվաֆֆըգ օլմա՞զ մը աճէպ...։

Ինկեր Ա՛արչութիւն օնու տախի եաբմազ իսէ, պարի շու Ընատօլունուն չէքմէքտէ օլտուղու սօն ղուրուշ տահա իլավէ իտէրէք, վէ իսմինէտէ բօսնա ֆարասը տէյէրէք, օէնէտե 15 պին ղուրուշ տահա զիյատե ալսատա, ֆագըր ֆուգարանդն իշի ազ չօգ սըրասընա կիրսէ, աճէպա տահա զիյատե ագլէ վէ հագգանիյէթէ մագրուն օլմա՞զ մը...։

— Ա՛արաշ հագգընտա ալտըղըմըզ հավատիսաթ, մէմնունիյ յէթէ շայան տըր, թաղական խորհուրդլարը վէ Օգնական ժողովլարը բէք նիզամընտա կիթմէքտե տիր, Ղիկողայոս եպիսկոպոս օրատա տախի պարըղովլարը բէք նիզամընտա կիթմէքտե տիր, Ղիկողայոս եպիսկոպոս օրատա տախի պարընամայաճաղընը անլատըղընտան, ֆէնտու քէնտույէ պրագմըշ 15 կիւնտէն պէրու Ֆուրնուզա էֆբիլմիշ տիր; վէ պու ճիհէթլէ Ա՛արաշ էհալիսի շաղ ու մէսրուր օլմուշ տուր։ Պատրիարք սրբազան հայր հաղրէթլէրի թարաֆընտան, եագընտա օրայա պիր լայըգլը առաջնորդ կէօնտէրիլէճէկի եաղըլմըը օլտուղունտան, մէսէրրէթլէրի պիր գաթ տախի արթմըշ իսէտե, պիր իքի տէֆա տահա այնի սուրէթտէ վատլէր օլունուպ, ֆէգաթ իճրասը կէօրիւլմէտիկի տախի խաթըրլարընտան չըգմըշ օլմատըղընտան, պու տէֆա տախի իւմիտլէրի պոշա չըգմասընդ, վէ եախօտ պիր անպիտան առաջնորդա տիւշմէսինէր տէյի մերագ իթմէքտե տիրլէր։

— Ռիւբքճեանօֆ Յովհաննէս աղանդն Ընթապտա օլտուգլարընտա վէրտիքլէրի նասիհաթ վէ ղայրէթտէն պիր գաթ տախի թէշվիգ օլունարագ, Ղիկողայոս աղա Ղազարէթեան, պազը միլէթճէ ֆայիտէլի խուսուսլարա թէշէպպիւս իթմէքտե օլուպ, ֆէգաթ հէր հալտե գարշըսընա նիչէ կիւճլիւքլեր չըգաճաղընը, էվվելինտէն բանա կէօրմէքտե օլտուղունտան, Ազգային Ա՛արչութիւնուն հիմմէթ վէ մուավէնէթինէ միհթաճ պուլունտուղու թարաֆըմըզա պիլտիրիլմիշ տիր, վէ ումարըզ քի Ա՛արչութիւն տախի հէր նէվի մուավէնէթէ հիմմէթ պույուրաճագ տըր։

ԿԻԼԻԿԻԱ ՎԷ ԹՐՄԱՆԻԱ

Պու ալէմտե հէր շէյին հէմ զըտը վարտըր վէ հէմտե գալպը։

Խայր ու շէրը, սահիհ վէ սախթէ, հէր նէվի ֆիյլ ու ամէլի իշլէմէք, պէնիի ատէմ մախսուս տուր։

Հէր ատէմ քէնտի ֆիյլ ու ամէլինտէն թանըլըր, վէ հէր իյինին գըյմէթի անճագ ֆէնալարա նիսպէթլէ անլաշըլըր։

Ռէմիյէթի պէշէրիյէհէ մուվիրը օլան սընրֆ սընրֆ ատէմլէրին իշինտե պիր սընրֆ տախի վարտըր քի, ֆէ-պահանէկ սրֆաթընը կիյինմիշլէր տիր։

Միւտահէնէճիլիյին էսասը վէ գապասը սախթէքարլըգ վէ միւրայիլիք տիր։

Ռէնտի տույղուլարընդն վէ էֆքեարընդն զըտընը կէօսթէրէրէք ալէմիալտատանա սախթէքեար տէնիլիպ, վէ քէնտիսինտե պուլունմայան պիր էյի թապիաթա մալիք տիր կիպի հէր քէսի ալտատանա իսէ միւրայի տէնիլիր։

Միւտահէնէճիլէր սախթէքեարլարտան զիյատե ուսթա օլուպ, վէ անլէրտէն զիյատե զարարը տերէճէտե սայըլմագտա տըրլար. չիւնքի, ալտաթտրգլարը ատէմ իլէ պէրապէր հէմ—թագսիրաթ օլմագտա տըրլար։ Յշհասըլ միւտահէնէճիլէր, քէնտի սախթէ էֆքեար վէ նիյէթլէրինի, խաթարէնկիզ վէ միւհլիք օլտուղուն պիլտիքլէրի հալտե տախի, ըայիհայի թայիպէ իլէ վէրիլէն զէհիրլէր միսիլու, գարշըլարընտաքինէ եուիթտուրմայը պիլա ինսաֆ իրթիքեապ իտէրլէր։

Պունտան տէօրթ հաֆթա գատար մուգատէմ, Տատեան Ա՛կրտիչ պէյ թէէլիֆի օլուպ, Ա՛անուէլ էֆֆէնտի Իւթիւճեան թէրճէմէսի օլտուղու հալտե, Իրաւունք Ազգաց իսմինտե պիր քիթապ բունիւմայի ղուհուր իթմիշ օլմալին, օլ պապտե քէնտի միւթալաամըզը պէյան իթտիկիմիշ սըրատա, Ա՛կրտիչ պէյէ, Ռէնէ Ա՛ֆրէտ տէնիլմէսի, վէ Բրէնս լուղէթինին էշխան թէրճէմէ օլունմասը միւնասէպէթսիզլիյի իւղէրինէ տախի, պիր գաչ լագըրտը սէօյլէմիշ իտիք։

Ղազէթալարընդն վէ միւէլլիֆլէրին պօրճու, խալգ իւղէրինէ հիւքմ իթմէքտե օլան պէտ խուլյարը վէ պէտ ատէթ ու իթիգատլարը ֆասլ իլէ, մահզուր ու զարարընը կէօսթէրէրէք իսլահ ու թէրպիյէսինէ չալըշմագ, վէ պէհտարանէ հէր նէվի ատավէթ ու հագարէթէ մուգավէմէթ իտէրէք, եէքտիկէրին վէ ալէլ խուսուս ումումուն մէնֆաաթընը, պիր տէրէճէյէ գատար քէնտի մէնֆաաթընա թէրճիհ իթմէք օլաճագ իքէն, Կիլիկիատա, Նիչէ տէֆա կէօրիւլտիկիւ միսիլու, օլ խուսուստա տախի, քէնտի վաճիպէսինէ մուղայիր օլարագ, միւտահէնէճիլիյին սօն տերէճէլէրի իրթիքեապ օլունտուղու կէօրիւլտիկիւնտէն, աչըգտան աչըղա մէզքիւր բիսալէյի այըպլամըշ իտիք։

Պիզիմ սլ հագգլը թէայիրիպիմիզ գարշը, վագաա Կիլիկիատան ույար ույմազ պիր գարշըլըգ վէրիլէճէկին, իհթիմալին խարիճինտե կէօրմէզ իտիք, Նասըլ քի մէմուլիմիզին վիճուտե կէլտիկիտե 47 նիւմէրօրու Կիլիկիատա կէօրիւլմիւշ տիւր, Հալ պու քի Ժամանակըն տախի Կիլիկիա գատար, վէ պէլքիտե զիյատե օլարագ, միւտահէնէճիլիյի իրթիքեապ իլէ մէյտանէ չըգմայա ճէսարէթ իտէճէկին, ասլա խաթըրմըզտան կէչիրմէզ իտիք։

Ժամանակ գուլագտան սօնրա չըգան պույնուզ կիպի, Կիլիկիայը շու պապտե կէչմիշ օլտուղունտան, Կիլիկիատան էվվէլ պու տէֆալըգ Ժամանակըն պազը իսթիհզայէ շայան իտտաա վէ էֆքեարընը պէյան իտէլմի։

Ժամանակ զաթէն ճահիլ օլուպ, իլմ նէ իտուկին պիլմէտիկին, կէչէն սէնէ, Դէլէրիդ էլդ էհրէյոճը եօքդոր տիմէսիյլէ իգրար վէ իթիրաֆ իթմիշ օլտուղունտան, վագաա էօյլէ պիր ճէհալէթ մախսէնի օլան բիսալէյէ ճէվապ վիրմէք տախի ճայիպ տէյիլ տիր, լաքին մատամ քի, պիր պիւյիւք զաթը պիր պիւյիւք մէսէլէտե թասահուպա չըգըշմըշ տըր։ Վէ օլ պիւյիւք զաթ տախի էօյլէ պիր պատիի մէպէլէթ օլան թասահուպու ալէնէն ճէրհ իթմէյիպ սիւքիւթ իթմէսիյլէ, գապուլե շայան կէօրտիկիւ, իսպաթ իթմիշ տիր, վէ պէլքիտե սէվինիպ մէմնուն ու միւթէչէբքիր օլմուշ տուր, հիչ տէյիլ իսէ, զէվալը միլէթիմիզտե, նէ՞ մերթէպէ միւտահէնէճի գալէմէր, վէ նէ՞ մերթէպէ խօտ—բէսէնտ զաթլար պուլունտուղուն իիթար նիյէթիյլէ, ճէվապէ թէնէզզիլ իտէրիզ։

Ժամանակ պիր թագըմ տամտան գաբուտան լագըրտըլարը արասընտա, Իրաւունք Ազգաց տենիլէն իլմին նէ օլտուղուն պիլմէտիկին իգրար իթտիկի հալտե, թէնագիսիս (հակասութիւն) տախի իճրա իլէ, միլէթիմիզ իչին պէզայէթ իգթիզալը պիր իլմ տիր, հաթթա թարաֆը սալթանաթը Ամերիկէտէն փարիսէ իրսալէ հիմմէթ պույրուլան Ազ չօճուգլարընդն իլմի մէզպուրու թահսիլ իտէճէքլէրին տախի իսպաթ կէթիրմիշ տիր, Էլէ պու. պայաղը սէօյլէյիշլէրե ճէվապը ճայիզ կէօրմէյիզ։

Մէզքիւր քիթապընդն մուխթասարլըղընտա տախի պիր մանեա եօգ տուր տէր, հալ պու քի, պիր քիթապընդն պիր միլէթէ ֆայիտէլի օլմագ իչին, էվվէլա միմքին մէրթէպէ մուֆասսալարը եաղըլըպ, վէ պատէհու մուխթասարլարը պուլունմասը էլղէմիյէթէտէն տիր, եօխսա հիչ պիր իշէ եարամայաճաղը միւճէլրէպ տիր։

Ժամանակ, մէզքիւր քիթապը պօզմուշ օլան ղազէթալարա, շիմտիյէ գատար նիչին պաշգա լայըգսըզ քիթապլարը կէօյլէրէ գատար էրգարըրլար իտի տէ, պունու պօղտուլար տէյի տարըլըր. լաքին հատտէն զիյատե հագգընտա մէտհ ու սէնալար օգունան քիթապ, վէ օլ սէնալարը օգույան ղազէթա գանղիսի իմիշ, օրասընը սիւքիւթ իլէ կէչէր, տիմէք տիր քի, օ տախի ճէվապա լայըգ տէյիլ տիր։ Հալ պու քի օլ լագըրտըլարը ալա, մէզքիւր քիթապը, քէնտիսի տախի պօզմուշ օլուր, ֆէգաթ զարարը եօգ, չիւնքի ֆարգա գուտրէթիտե եօգտուր։

Ա՛կրտիչ պէյին մէզքիւր քիթապը էրմէնիճէ եալմատըղընդն սէպէպինի, էրմէնիճէ պիլմէտիյինէ համլ իտէր իսէտե, օլ խուսուստա տախի, նէ՞ եաբսընդ, մէրգում պէյին քէնտի լիսանը մատէրզատընը էօյրէնմէյէ գօշլըեըը էվ դէ-նասէպէրին օլմամըշ իտի տէյի էօզիւրլէր պէյան իտէր. լաքին թօհաֆը շուրասընտա տըր քի, շու եօգարտա եազըգլարընը պիրազ աշաղրտա ունուտարագ, Տատեան ֆամիլեասընդն, էրմէնիճէ էօյրէնմէք վէ սէօյլէմէք հագգընտա տէրքեար օլան զայրէթ վէ մուհապպէթինի, միւտահէնէճիլիք գուշու գանաթլարընա պաղլայարագ, կէօյլէրե գատար ուշուրտուղու սըրատա, Իրմէնիճէ իչին նէօպէթ իլէ կիտեր կէլիր պիր հօճա վար իքէն, կէչէնլէրտե, 4 եաշընտա պիր չօճուղուն էրմէնիճէյի թէմիզճէ էօյրէնմէսի խաթրը իչին, խասսէթէն թէմիզլի պիր հօճա տահա թուրթուրմուշ օլտուղուն, վէ միւթէվէֆա Պօղոս պէյին, էվլատլարընդն ալիմ օլմասը ղըմընտա հէր նէվի հիմմէթ վէ ղայրէթի մասրուֆ պույուրմուշ օլտուղուն տախի իշար իտէր. իմտի սօրարընդ Ժամանակա քի, էօյլէ պիր ֆամիլիա իչինտե, նա՞սըլ օլմուշտա, Ա՛կրտիչ պէյ քէնտի լիսանընը էօյրէնմէյէ դէ-բո-նէ՞-ն վէ դէ-ֆօ պուլամըշ իսէ, բէճա իտէրիզ պիրէ պէյան իթտիսին, վէ շունուտա քէնտիյէ իսթար իտէրիզ քի, Ա՛կրտիչ պէյին Իրմէնիճէ պիլմէտիկի զըմընտա քիմսե պիր շէյ սէօյլէմիշ իքէն, հէլէ օլ գուսուր եարէսինին իւզէրինի անճագ քէնտիսի աչմըշ տըր. թէչքիր իտէրիզ, մէրգում պէյ հագգընտա զուհուրա կէլմիշ օլան շու տօսթլուգլարը իչին վէ պիզզաթ մէրգում պէյին տախի օլ պապտե թէշէքքիւրի ազիմէր իթմիշ օլմասընը մէմուլ իտէրիզ։

Ժամանակ Տատեան ֆամիլեասընդն Ռայի—Ամէֆանօստաքի խանէսինին, ատէթա պիր մէքթէպ հէյյէթի քէսպ իթմիշ օլուպ, տայիմա 5—6 նէֆէր տէրս հօճալարընդն կիտիպ կէլմէլէրինի պէյան իթտիկի սըրատա, միւտահէնէճիլիյի իլէրու կէօթիւրմէք նիյէթիյլէ, հիչ իշարե իհթիյաճ վէ միւնասէպէթ օլմատըզը հալտե, մէզքիւր ֆամիլեասընդն, կէնցուղալը,—ռասսոմնաէր,—ֆարէ-էր,—ասպասդավէր,—էրմէնիճէ լիսանտա յազըղ,— վէ գրաբար լիսանըմըզտա գաղալէ օլմալարընը պիրէր պիրէր պէյան իթտիքտէն պաշգա, կիւյա միլէթիմիզ ֆամիլեալարընդն էնվայի հալէրինտէն պահս իթմէյէ չըգըշմըշ տըր կիպի, Ռայ-Ամէֆանօստան Պէյ-Օղլու-յա կէչէր, վէ Տատեան ֆամիլեասը կիւյա թէաթրոյա, պալօյա, վէ սայիր զէվգ ու սէֆա եէրլէրինէ կիթմէմիշտիր. վէ կիթմէքտե պիւյիւք պիր գապահաթ վէ թէրպիյէսիզլիք տիր կիպի, օրատա քի ֆամիլեալարը պօզար, վէ Տատեան ֆամիլեասընա թաթպիգ իլէ, մէզքիւր ֆամիլեայա, վէ օնա միշապհ պուլունանլարա, բէք չօգ թէչէք քիւրե պօրճու պուլունտուղումուզու իսպար իտէր. վէ պու գատար միւտահէնէճիլիյէ տախի գանաաթ իթմէտիկինի պէյան իլէ, «էկեր մէզպուր ֆամիլեանընդն նէզաքէթինէ թօգունմուշ օլաճաղըմըզտան գօրգմասա իտիք, պու գատար մէտհ ու սիթայիշէ գանաաթ իթմէզ իտիք։ չէ՞ ֆայիտե քի, մէզքիւր ֆամիլեա պէօյլէ սիթայիշլէրտէն հօշլանմազ։» տէր, լաքին եալընը պիր նօգթա գօյտուգտան սօնրա, թէքրարէն եալթագլըը էլէ ալարագ, «իրենց ընտանեկան, պարդ, վայելուչ, ուսումնասէր, վէ բարեպաշտ ընթացքը։» օնլար իլէ միւնասէպէթի օլանլարա մալիմ տուր տէյի իշար իտէր։

Պունլարը Ժամանակտան ալմագտա պիզիմ միւրատըմըզ, Տատեան ֆամիլեասընա հագարէթ իթմէք, եախօտ մէզքիւր ֆամիլեատէ օլ մէտհէ շայան հալէր եօգ տուր տէյի իտտաա իյլէմէք տէյիլ տիր, չիւնքի մէզքիւր ֆամիլեա նէ գատար հիւրմէթ ու րիյայէթէ շայան իսէ, օլ գատարընը պիզ տախի թանըրըզ, իլա Ժամանակա իպրազ իթմէքտիր քի, օլ թարզ սէօյլէյիշլէրին քեաֆֆէսիտե հէմ գարա սաչմա շէյլէր տիրլէր, վէ հէմտե միւտահանէճիլիք տիրլէր։

Պէքրը սօնրա

—Օէյթին հագգընտա ալտըղըմըզ մալիւմաթա նազարէն, իշխանլարընտան պիր գաչլարը, հէր նէ գատար, շիմտիյէ տէկին Իսթանպօլա կէլէմմիշլեր իսէտե, մութլագա կէլմէլէրի իճապ իթմէքտե իմիշ, չիւնքի Ա՛արչութիւն թարաֆընտան օրայա միսթագիլ պիր ազգասէր վէ էհլի լիյագաթ մէմուր կիտիպ օթուրմատըգճա, թէքմիլէն բահաթ օլաճագլարը իհթիմալտէն կէօրիւնմէքտե տէյիլ իմիշ, վէ էօյլէ պիր մէմուրա իսէ, եալընը եազըպ իսթէմէքլէ նայիլ օլամայաճագլարընը, նիչէ էմսալլեր իլէ անլամըշ օլտուգլարընտան, պիզզաթ կէլիպ Ա՛արչութիւնու թաճիզ իթմէյէ մէճպուրիյէթ կէօրմէքտե իմիշլեր։

Պու սէնէ օրալարտա տախի բէք չօգ գըշ օլտուղունտան, թուղ հագգընտա իտէճէքլերի թէճրիպէլերի կերի գալմըշտը։

Ռէֆիֆտէն Ա՛բժ. Գաբրիէլ վարդապետ ճէնապէրի թարաֆընտան, օրանդն թանգարանը իչին հիմմէթ պույրուլան պիր թագըմքիթապլարը, կէօթիւրէն բաբաս հալա վիրմէմիշ, վէ գօլայլըգլա վիրմէք տախի իսթէմէյօր իմիշ (օլ բաբասընդ գալպի պօղուգ պիր ապտալ օլտուղուն, պիզ պուրատա իքէն ֆարգ իթմիշ իտիք, տեր Մովսէս տէյիլ տիր պու.)։

Օլ թարաֆլարտա պուլունան Ազէրքեսէրին պիւյիւքլէրինտէն Պատտալ վէ Ամիլ պէյլէր (իքի գարնտաշլար) կիտիպ իշխանլարա իզհարը հիւրմէթ վէ խալիսէթ իտէրէք, պարըշըգ թալէպ իթտիքլէրինտէն, Օէյթինլիլեր թարաֆընտան տախի լաղըմ կէլէն ինանիյէթէ վէ միսաֆիրբէրվէրլիք իսպարշ օլունմուշ, վէ սէքիզ կիւնտէն պէրու օրատա իմիշլեր։ Ա՛արաշ միթէսսարըֆը սեատէթլու Ամիր բաշա հաղրէթլէրի, Ամլիսթանա տօղրու կիտէն, վէ Օէյթինէ եէտի սաաթ մէսաֆէտե օլան Ղըսրս նամ պօղազընդն թէմիզլէնմէսինէ վէ կէնիշլէնմէսինէ, էզ հէր ճիհէթ հիմմէթ իթմէքտե իմիշ։

Սէնէվի վերկիսի միրիյէլերի օլան 24 պին ղուրուշու թօփլայարագ հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմէք նիյէթիյլէ, իշխանլար էհալիյէ թէվզիզ իթմիշլեր տիր։

Դէրզընդն ֆէնալըզընտան, էն պիւյիւք մահսուլլարը օլան գուրու իւղիմէրի պօղուզմուշ տուր։

Թուղ, կէօկերշիլէ, վէ տէմիր հագգընտա խայլիճէ մալիւմաթը օլտուղունու իտտաա իթմէքտե օլան Պրուսալը պիր զաթ, շիմտիյէ գատար սէօյլէտիքլերինէ կէօրէ պիր իճրա կէօսթէրէմէմիշ տիր։

Տէօրթ սէնէ մուգատտէմ Յովհաննէս աղա Պալճեանընդն հիմմէթիյլէ իպնա գըլընմայա պաշլամըշ օլան ճէմարան, տահա թէքմիլ օլմազտան էվվել, միմայիլէյհ զաթ վէ ֆաթ իթտիկինտէն, էօյլէճէ գալմըշ վէ խարապ օլմայա պաշլամըշտը, վէ պիր խայրխահ ջըգըպ տա իթմամընա հիմմէթ իթմէքտե տէյիլ իմիշ, վէ էօյլէ պիր ճէմարանա էշէտտի իհթիյաճլարը օլտուղուտա աշիքեար իմիշ։

Օէյթին վուգուաթը մալիյէսինտե, Օէյթինլիլերին էլինտե գալտրգտան սօնրա, ինանիյէթ իգթիլասընճա մահէլէրինե ուլաշտըրըլան Իսլամլարտան ջօգլար կէլիպ, Օէյթին էհալիսինէ իզհարը թէշէք քիւր իթմէքտե իմիշլեր, նասըլ քի, պու կիւնլերտե Ա՛արաշը Սատրգ աղա նամ քէս պիր թագըմ հէտիյէլեր տահա կէօթիւրմիշ տիր։

—Իշիթտիկիմիզե կէօրե, պու բէնճէմպիհ կիւն, գօմիսիօնու թարաֆընտան, Ամճեան Ա՛կրտիչ աղա իշինե թէքրարէն պագըմըշ իսէտե, հէնուզ պիր նէթիճէ վէրիլմէմիշ տիր։

Նէ՞ պիւյիւք մատտե, թամ ալթը այտան պէրու Խաթրիքխանէ շու իշ իլէ մէշղուլ օլուպ, եախօտ շու իշտէն թաճիզ պուլունմագտե տիր, հալ պու քի գօլայլըգլա նէ քէնտուսի գուրթուլապիլմէքտե տիր, վէ նէտե էհալի միսթէրիհ օլապիլմէքտե տիր։

Պէքլէյէլի՞մ պիրազ տահա...։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻԵ

ԵՐԵՎԱՆՈՒ ԼԻՆԳՕՆ

Պիր գաչ հաֆթա մուգատտեմ, միճթեմայի Ամերիգա ճիւմհուրու ըէյիսի Մ. Լինգօն հագգընտա, պազը մալիւմաթ վիրմէքլի վատ իթմիշ իտիք, իշթէ պու կիւն օլ վատանդը իֆա իտէրիզ։

Լ՝կէր թարիխլերտէն տէրս, վէ էկէր միսալլերտէն իպրէթ ալմագ ֆէրիզէտէն իսէ Մ. Լինգօլուն թէրճէմէյի հալի, պիր պիւյիւք տէրս վէ իպրէթ քլթապը սայըլա ճայիզ տիր։

Պէնիի ատէմին եապանի հալինտէ, պազուսունտա գուվվէթի օլան տայիմա իլէրու կէչէպիլտիկի կիպի, շէհրիլէշմիշ ֆէգաթ ճահիլ վէ գապա հալտէ գալմըշ օլան էհալիլէրտէ տախի, նուֆուզ վէ զէնկինլիք հէմիշէ էն եիւքսէք մէվգըլերտէ պուլունակէլտիկինտէն, վէ մէղքիւր իքի կիւրուհէհալիլէրին տախի սահիպ գուվվէթ վէ նուֆուզլարը, անճագ քէնտի մէնֆաաթլարընը տիւշինտիւքլերինտէն, քէնտիլերինտէն աշաղը հալտէ վէ զայիֆ պուլունանը, հէր վագրթ օլ հալտէ սագլամայա չալըշակէլմիշէր տիր, վէ հալեա տախի, միմքին մէրթէպէ չալըշմագտա տըրլար։

Լ՝էքտիկէրինէ հիւքմ իթմէք զէմմէ շայան էֆքեարը, պէնիի ատէմին թա իլք վագրթլարընտան պաշլայարսգ, ատէթա պիր իլլէթ վէ եախսատ պիր հուգուգ հիւքմինէ կիրտիկինտէն, շիմտիյէ գատար տէվամ իտիպ կէլմիշ, վէ իլլէթի մէզպուրէնին տէֆի չարէսի իչին, բէք չօգ գավզալար, վէ բ՝էք չօգ գանլար տէօբիւլմիւշ տիւր. նասըլ քի Ամերիգանըն շու տէօրթ սէնէլէրտէն պէրու պիւթիւն տիւնեայա տէհշէթ վէրմէքտէ օլան գանը մուհարէպէսի տախի, սէօյլէտիկիմիզի թաստիգ իթմէքտէ տիր։

Հէր գանղի միլլէթին էսկի վէ նէնի թարիխի էլէ ալընսա, վէ զուհուրա կէլմիշ օլան ֆէնալըգլարը էսաս ու սէպէպի լայըգըյլա թէֆթիշ օլունսա, ինսանլարտան պիր կիւրուհունուն տիկեր կիւրուհունա հիւքմ իթմէք, գալանտրգընը էլինտէն ալմագ, վէ քէյֆինէ իստմէթ իթտիրմէք իտտաասընտան իպարէթ իտուկինին գօյայճա անլաշըլաճաղը պի իշթիպահ տըր։

Ձօգլուգ ուզաղա կիթմէք լազըմ տէյիլ տիր, պիզզաթ քէնտի միլլէթիմիզի էլէ ալարագ, եալընըզ չէնտ սէնէտէն պէրու, հէր մէմլէքէթտէ, հէր գասապատա, վէ հէր քէօյտէ կէչմիշ օլան միւնազատա վէ մուարազանը թէմէլինի գարըշտրտրզըմզըտա, եիւզտէ տօգսան տօգուզունուն նուֆուզ, վէ տօղրուտան տօղրույա, վէ եախսատ տօլայըտան օլտուղու հալտէ, մէնֆաաթ, վէ իտտաա զայրիթինտէն պազգա պիր շէյ օլմատըղը, բանա կէօրմէքտէ վէ պիլմէքտէյիզ։

Ասըլ քի տէտիք, ինսանտա պու եէքտիկէրինէ հիւքմ իթմէք թապիաթը վար տըր, վէ պու թապիաթը իգթիզասընճա, թապիաթիյլէ, գուվվէթլիլէր զայիֆլէրին, տայիմա զայիֆ գալմասընը իսթէյէճէք տիրլէր վէ իսթէմէքտէ տիրլէր, տիմէք տիր քի, զայիֆլէր շու թէատտիսէն գուրթուլա պիլմէք իչին, զայիֆ վէ մազլում օլտուգլարընը պիլմէլիտիրլէր, վէ պիլմէք իչին տախի, խայրխահ զաթլարըն նա իհաթ վէ թէշվիգլերիյլէ, ճէհալէթ վէ զապավէթ ույգուսունտան ույանտըրըլմալը տըրլար։

Ամերիգա էհալիսի, զաթէն պիզզաթ թէսալլութ վէ թէատտի թահթընտա պուլունմագտա իքէն, վագաա խայրխահ զաթլար ֆէտա քեարըգլարըյլա, ազատէյի կէրիպան իտէպիտիլէր, լաքին քէնտի հօշանմատրգլարը ֆէնալըզը պաշգասընա տախի նալմամագ մէպատիսինէ թէքմիլէն ըիայէթ իթմէտիլէր։

Վագաա Ամերիգա եիւզ սէնէտէն պէրու էճնէպի հիւքմի թահթընտա պուլունմագտան գուրթուլտուգտան պաշգա, հէր միլլէթտէն զիյատէ իլէրու կիտէրէք, հէր ատէմին հուգուգուն, պիր թէքմիլ միլլէթ հուգուգու գատար հըֆզ ու վէգայէ իթմէյի տախի տիւշինտիւ, վէ պիւթիւն տիւնեայա տախի պիր իպարէթ օլտու իսէտ, արապլարը տէմիր պաշ քէօյէ տէյի չալըշտրմագ պարպարըզընտան վաղ կէչմէքէ իչին, Ամրապարը տախի, հագգասիյյէթ նէզտինտէ, պէյազլար գատար հուգուգու վար իտուկին թանըմագ իսթէմէտի, վէ հաթթա արապլարա պիր նէվի հայվան նաղարըյլա պագմայա ութանմատը։

Լ՝շըգ վէ գարանլըգ, տայիմա պիր եէրտէ օլամայաճաղը տէրքեար օլտուղու կիպի, քէօյէլիքլէ, թէքմիլ հուգուգու շախսիյէնին տախի պիր եէրտէ պագը գալամայաճաղը աշիքեար իտի։ Ամերիգա էհալիսինին պիւյիւք գըսմը շու ինսանիյյէթէ մուղայիր հարէքէթտէն սարֆը նազար իտէրէք, քէօյէլէրին ազատ իյլէտի, հալ պու քի տիկեր պիր գըսմը պունուն մուղայիրինի իճրա վէ իտտաա իթմէքտէն ասլաճա վաղ կէչմէտի։

Վագաա Ամերիգա ճիւմհուրու պիր վէ սէրպէսթ պիր հիւքիւմէթ իտի, հալ պու քի 40 գատար սանճաղա թագսիմ օլունմուշ օլուպ, հէր սանճաղընտան տախի այրըճա վէ սէրպէսթճէ հիւքիւմէթի իտարէսի, շէրիաթը վէ նիզամաթը պուլունմագտէ, վէ հէր սանճագ քէնտի թարաֆընտան, գէնէրէ թապիր օլունան, վէ սէնէտէ պիր տէֆա մագարրը ճիւմհուրիյէթ օլան Վաշինկթընն շէհրինէ թէճէմմիւ իթմէյէ պօրճու պուլունան 233 աղալը երեսփոխանլար մէճլիսինէ, սէհմինէ իսապէթ իթտիկինէ կէօրէ երեսփոխանլար ինթիխապ վէ թային իթմէքտէ իտի։ Լաքին պու ճիւմլէ իլէ տախի, իքի թարաֆընն էֆքեարը, քէօյէլիք ճիհէթիյլէ պիր պիրինէ զըտտ պուլունտուղունտան, վէ քէօյէլերտէն վաղ կէչմէք իսթէմէյէն կիւրուհ, օլմասընը քի պիր կիւն գօրգտուգլարը պաշլարընա կէլսին միւլահաղասըյլա, քէօյէսի օլմայանտան զիյատէ ույանըգ պուլունուպ, վէ բօլթիգաճա իշլէրինէ տիգգաթ իթտիքլերինտէն, տայիմա ըէյիսի ճիւմհուր իչին գուրա վէրտիքլերինտէ, չալըշըպ չապալամագտա, վէ քէնտիլէր կիպի քէօյէլէր սահիպի պուլունան, վէ քէնտիլերէ հէմ էֆքեար օլան զաթլարա էքսերիյյէթի արայը գազանտըրմագտա իտիլէր։

1830 սէնէսինտէ, էվվէլ քի ըէյիսին վատէսի Թէքմիլ օլմաղին, եէնիսի իչին գուրա վէրիլտիքտէ, եինէ օլ կիւրուհ քէնտի էֆքեարընտա օլանլարտան պիրիսինի ինթիխապ իճմէյէ չալըշը իսէ տէ, էհալի տահա զիյատէ ույանմըշ, վագրթ կէչմիշ, վէ Մ. Լինգօն իսէ, իքի թարաֆտան տախի բէք չօգ ատէմին հիւսնիւ թէվէճճիւհինի, քէնտի շայանը բէսէնտ օլան խասսէլերիյլէ գազանմըշ օլտուղունտան, ըէյիս ինթիխապ օլունտու, վէ վագաա 1861 սէնէսի մարտը 4 իւնտէ, ըէյիսլիք քիւրսիսինէ օթուրտու իսէտէ, արատան չօգ կէչմէքսիզին ատէմի իմթիզաճ վէ էսէրի ատավէթ թապիաթիյլէ պաշ կէօսթերմէյէ պաշլատը, վէ իշլէրտէ թա շիմտիքի տերէճէլերէ կէլտի եէթիշտի. տիմէք տիր քի, շու գավզանընն պաշլըճա սէպէպի Մ. Լինգօնընն շախսը օլմուշ տուր, նասըլ քի շիմտի միշարիէյհ հազրէթլերինին քիմ իտուկին վէ նէճի օլտուղուն պիլտիրէճէյիզ։

Մ. Աբրահամ Լինգօն 1808 սէնէսի փետրուար 12 տէ Ռէնթիւքտէ տօղմուշ տուր (պու տէֆա քի քէնտուսի իչին զիյատէ գուրա վիրմէյէն իւշ սանճագլարտան պիրիսի տախի մէզքիւր սանճագ տըր։)

Հէր նասըլ իսէ մէրգում մէքթէպ կէօրմէտիկինտէն, օնտօգուզ եաշընա գատար ասլա եազմագ օգումագ պիլմէտիկի հալտէ գալը, վէ սանաթը խըզարճըլըգ օլտուղունտան օրմանլարտա սէրէն պիչմէքլէ մէշղուլ պուլունուր։ Կիւնլերտէ պիր կիւն օրմանըն պիրիսի էօյչիւլմէք իգթիզա իթտիկինտէն, մէրգումուն օգումագ եազմագ պիլմէտիկինտէն պիխապէր պուլունուլարագ քէնտույէ թէքլիֆ օլունուր, Մ. Լինգօն ասլա իւմիտ քէսիքլիյինէ տիւշմէյէրէք, վէ էլիմտէն կէլմէզ տախի տէմէյէրէք, օլ թէքլիֆի գապուլ իտէր, վէ օլտագըգատան, օգումայա, վէ իլմի հենտէսինին օլգըսմընը աղ կիւն իչինտէ էօյրենիպ մէյտանէ կէթիրմէյէ, քէնտու քէնտույէ նիյէթի գավի իլէ գարար վէրիր, վէ ֆիլվագըտա, կիւնտիւզ սէրէն պիչէրէք, վէ կիճէ հէմ կիւնտիւզ վագրթ պուլտուգճա, ասլա պօշ տուրմայըպ չալըշարագ, եանի օգույուպ եազարագ, միգտարի քիֆայէ շէյ թահսիլինէ մուվաֆֆագ օլուր։

Եաշըմ հատտինի կէչմիշ տիր, վէ մէշղուլիյյէթիմտէ պրագմազ քի արթըգ պունտան սօնրա ուլում ու ֆիւնուն թահսիլ իտէյիմ տէյի, թէհի վէ պաթըլ իթիգատ ու պէհանէլերլէ ճահիլ գալանլարա պիւյիւք պիր իպարէթ, վէ պիւյիւք պիր նասիհաթ։

Մ. Լինգօն օգումագ եազմանըն լէզզէթինի ալտրգտա, օլ գատարտա տախի գալմագ իսթէմէյիպ, իլլա իլէրու կէչմէք իսթէր վէ կէչէր, չիւնքի պուլունտուղու թաբրագտա գատր ու հայսիյյէթ վէ տիրայէթ ու լիյագաթ տէնիլէն շէյին, նէ աէրէճէլէրտէ թանըլմագտէ օլտուղուն բանա պիլտիքտէն պաշգա, քէնտի ֆալիլէթ ու իսթիտատընա տախի կիւվէնտիկինտէն (Ամերիգատէ 75 սէնէտէն պէրու, էքսէրիյյէթի արա իլէ ատամ ինթիխապ իթմէք ուսուլի պուլունտուղունտան, թապիաթիյլէ, պիր ատէմ տաղտա չօպան տախի օլսա, ալիմ ու քեամիլ, վէ ֆաղըլ ու իշկիւզար օլտուղու թագտիրտէ, էն եիւքսէք սէտիրէ կէչէպիլմէքտէ տիր), իլմի հենտէսէյի իլէրի կէօթիւրմէյէ չալըշը, վէ խիզարճըլըզը թէրք իլէ օլուր պիր միւհենտիս։

Մ. Լինգօն օրմանլարտա վէ թարլալարտա միւհենտիսլիք իթմէսի միւնասէպէթիյլէ, չօգ տէֆա պիր գաչ գօմշու վէ քէօյլիւ արասընտա զուհուրա կէլէն միւնազատա վէ մուարազարա բասթ կէլիր, վէ տօղուշունտա տիլպագլըզը օլտուղու գատար, հագգանիյյէթի սէվմէքլիյի տախի պուլունտուտանտան, նիչէ տէֆալէր արալարընա կէրէրէք, թարաֆէյնի գանտրրը վէ պարըշտրրը, վէ թարաֆէյն տախի անըն քէստիյի սիճիլէ, քէմալը բիայէթլէ իթաաթ իթմէյէ պաշլար, վէ հաթթա պիր կիւն պիրիսինին տավասընա վէքեալէթ իտէրէք, հիւքիւմէթ հուզուրունտա մուհաքէմէյէ չըգար վէ տավայը գազանը։ վէ օլ կիւնտէն թէշվիգ վէ թահրիք օլունարագ, մէրգում միւհենտիսլիյի տախի թէրք իլէ, ավգաթլըզա միւպաշէրէթ իտէր, վէ ավգաթլըգտա օլ գատար իլէրու կիտէրքի, բէք չօգ միշթերի բէյտա իթտիյինտէն, թապիաթիյլէ չօգտա փարա գազանը։ տիմէք տիրքի շիմտի պիզիմ խըզարճը օլտու մէշհուր պիր ավգաթ (Լ՝վրօփանը վէ Ամերիգանը ավգաթլարը պիզիմ օգումագ պիլմէշ, վէ անճագ հագգսըզըգ վէ էվ եըգանըզընա կիւվէնէրէք, վէ նամուսսուզ վէ իթիպարսըզ սուրէթտէ մէյտանէ չըգարագ միւզէվիրլիք իտէն քեաղըտ գաֆաֆլարը յլա զէրրէճէ թաթպիգ օլունմամալը տըր, զիրա ավգաթ օլմագ իչին, բ՝էք չօգ հուգուգ, նիզամաթ, շերիաթ, վէ թարիխ էօյրենմէք վէ միւթալաա իթմէք էլզէմի յեթտէն տիր)։

Միւսիւ Լիգօն 1816 սէնէսինտէ գէնէրէ ազալըզընա տախի նայիլ օլտուգտան պաշգա, զաթէն էֆքեարճա պիր պիրինէ զըտտ, Ամերիգատա տախի պիր գաչ կիւրուհ պուլունտուզունտան, մէրգում, քէօյէլիյին գալգմասընը իտտաա իթմէքտէ օլան կիւրուհուն թարաֆընը թուութար, վէ մէճլիսլերտէ, օլ խուսուստա բէք չօգ միւպահասա վէ միւճատելլերէ կիրիշիր, վէլհասըլ պէյն եէ էհալի, Ամերիգանըն ուսուլինճէ պիրտէ շու "գեոֆիզիք" էհլէ ըրվէ էրիյյրԱբրահամ' լագապընը գազանտրգտան սօնրա (պիւյիւք ատէմլերէ պիրեր լագապ թագմագ Ամերիգանըն ատէթինտէն տիր), ագըպէթքեար 1860 տա նոյեմբեր 6 տա 32 միլիոն էհալիյէ ըէյիս ինթիխապ օլունտուգտան պաշգա, մէմուլին զայրի սուրէթտէ օլտուղու հալտէ, պու սէնէ իսէ, շու շէրէֆ վէ շու իֆթիխարը, բէք չօգ տիշմանլարընա բաղմէն թէքբարէն գազանը։

Պիր զազէթանըն վէրտիկի մայիւմաթա նազարէն, Մ. Լինգօն սայիր ճիհէթլերլէ նատիրիւլ էմմալ պիր ատէմ օլտուղու միսիլու, չէհրէ չիրքինլիյինտէ տախի նատիրիւլ էմմալ տըր. էշքեալը թէքմիլ Ամերիգալը էշքեալը օլուպ, քէնտիսի ուզուն պօյլու, քէմքիլ, զայիֆ ֆէգաթ հէմշէհրիլերի կիպի տինճ վէ կիւճլիւ գուվվէթլի վէ սաչը վէ սագալը սիյահ, փարլագ, վէ թօք թօք տուր։ Սըգ սըգ գաշլարը, պիրազ իչէրու չէքիլմիշ օլուպ, վէ Ամերիգալըլարա մախսուս օլտուղու իւզրէ, էֆքեարընա ասլա պիր ալեամէթ օլմայան կէօզէրի իւզէրինտէ տիքիլմէքտէ, վէ տիհանընընն շէքլ ու հէյէթինտէն իսէ, ասարը զարիպէսի, մէսէլա սաֆվէթի գալպիյլէ պէրապէր, սէրթ մէշրէպլիյի, վէ սէրթ, իսթիհզաքեարի, վէ ուսթա սէյլէյիշլի պիր խաթիպ օլտուղու, վէ քէօյլիլերէ մախսուս պուլունան պիր նէվի էմնիյէթսիզլիյի հալեա հըֆզ իթմէքտէ պուլունտուղու անլաշըլմագտա տըր։ Վէարգասընտա ճիւզլիճէ գամպուրլուղու պուլունուպ, վէ էթվար ու հարէքէթինտէն իսէ, էհլի սէպաթ, վէ ինատընտա գավի պիր ատէմ օլտուղու տախի քէշֆ օլունմագտա տըր։

Միւսիւ Լինգօն հէյեէթճէ աճայիպ սուրէթտէ օլտուղու միսիլու, տէվլէթճէ միւքիալէմ, միւքեաթէպ, վէ միւխապէրէսինտէ տախի աճայիպ հալտէ պուլունտուղունտան, էն զիյատէ տագայիգ շինաս ատէմլերի տախի շաշըրթմագտա տըր։

Մ. Աբրահամ Լինգօն, տիւնեանընն էն պիւյիւք ատէմլերինտէն պիրիսի տիր, վէ Ամերիգա կիպի պիր եէրտէ պու գատար ճան վէ ագճէ թէլէֆինտէն սօնրա, իքինճի տէֆա ըէյիսլիք գուրասը գաղանմասը իսէ, սէօյլէտիկիմիզի գաթ պէ գաթ թաստիգ իթմիշ, վէ ճիւմլէնին թէհայեիւրինի մուճիպ օլմուշ տուր։

Լ՝ավէթ, Մ. Լինգօն տիւնեանընն էն պիւյիւք ատէմլերինտէն պիրիսի տիր, զիրա, 32 միլիոնա եագրն էհալիյէ, պէօյլէ պիր ասըրտա ըէյիսլիք իթտիքտէն, վէ 9 միլիոնունու քէնտույէ ատույի էքպէր գազանտրգտան, վէ նիչէ պիւյիւք վէ քիւչիւք տէվլէթլեր տիշգրճըրտաթարագ, եալընըզ կէրիտէն սէյիրճի օլմայա մէճպուր օլտուգլարը հալտէ, տահա շիմտիյէ գատար քիմսէնին պու սուրէթլէ իտտաա իտէմտիկի, շու քէօյլիքլիք տիւնեատան գալգմալը տըր մէսէլէսինի օրթայա աթմըշ, տայիմա թասահուպ իթմիշ, վէ 4 սէնէ միւթէմատիէն, միլիոնլարճա միլիոն ղուրուշլար, վէ եիւզլէրճէ պին ճանլար թէլէֆինի մուճիպ օլտուգտան սօնրա, սէօզիւնտէն վէ ինատընտան զերրէճէ կէրի տուրմամըշ, վէ էհալիյի եէվմիյէ 100 պին քիսէ ագճէ մէսարիֆաթա սօգմուշ իքէն տախի, տէօրթ սէնէ տահա ըէյիսլիյէ շայէսթէ պույրուլմուշտուր։

Վագաա Մ. Լինգօն մուհարէպէ ճիհէթիյլէ տիւնեայա բէք չօգ զարար վէրիպ, շունճա ճանլարըն թէլէֆինի մուճիպ օլմուշ տուր, լաքին ինսան ճինսինին պիր գըսմընտա, էպէտի էսիրլիքտէն, վէ էպէտի սուրէթտէ թ՝էլֆ օլմագտան գուրթարմըշ տըր. պունտան սօնրա քէօյլիլին պագը գալմասը միմքին տէյիլ տիր, էլպէթթէ պէնիի ատէմին ինսաֆսըզլըզը ալեամէթի օլան շու պարպարըզգ, Մ. Լինգօն սայէսինտէ, բույի ճիհանտէն մահվ օլաճագ տըր. զիրա զաթէն Լինգօն, Ամերիգատէ պուլունան 3 միլիոն քէօյլէյէ պու միւժտէյի վէրմիշ, վէ ազատ գըլընտրգլարըն իլան իթտիրմիշ տիր, տիմէք տիր քի, մուհարէպէ պիթտիկի կիւն, շու սէֆիլ կիւրուհ ինսան սըրասընա կիրէճէք, վէ պիր միլիոն թէլէֆաթըն եէրինէ, ճէմիյեէթի պէշերիյէ, գատիմ սուրէթտէ, նիչէ միլիոնլարճա ճան գազանմըշ օլաճագտըր. շիմտիտէն Մ. Լինգօն մուհարէպէ էսիրլերինին պէճայիշինտէ վէ գայրըլըպ կէօզէտիլմէսինտէ, պէյազ իլէ սիյահը, եանի քէսլէ իլէ սերպէսթի պիր թութմուշ, միւսավաթը քեամիլէ իճրա իթտիրմիշ տիր. հաթթա հայվան մէսապէսինտէ թուութուլմագտէ օլան արապլարընն գատր ու հայսիյեէթլերինի գաթ պէ գաթ թէրքի գըլմագ նիյեթիյլէ, պու սէնէնին եըլպաշըսը զիյնէթինտէ, ըէյիս սէրայընտա, վիւքէլայա վէ էհալիյէ խիթապէն իճրասը լազըմ կէլէն մուամէլաթը, պիլ վէքեալէ, խասսէթէն սիյահ զաթլար մարիֆէթիյլէ իճրա իթտիրմիշ տիր։

Հու միւնասէպէթ իլէ, Ամերիգա իլէ Ինկիլթերրա պէյնինտէ տէրքեար օլան ֆարգը ազիմ տիգգաթ օլունսա սէզա տըր. Ինկիլթերրատա պիր ատէմ ուլու օլմագ իչին, մութլագա ուլու ֆամիլեատան տօղմալը տըր, նասըլ քի, Ինկիլիզ հիւքիւմէթի քեամիլէն Լ՝օրտլար էլինտէ տիր, հալ պու քի, մուզայիրի օլարագ Ամերիգատէ, օրմանլարտա պիր սէրէն պիչէն ատէմ տախի, էն պիւյիւք Լ՝օրտան զիյատէ իլէրու կէչիպ, վէ պիզզաթ էն միւթէքէպպիր լ՝օրտլարա տախի տէհշէթ վէրիպ, վէ թէհայեիւրլերինի մուճիպ օլմագտա տըր։

— Պու տէֆաքի 11 նիւմէրօլու քիւչիւք Վարագատա Հ՝էրիտէտէն ալարագ պէյան իթտիկիմիզ Մ. Թոմաս նամ ճիւճէ իչին հէր նէ գատար ֆէնէրալ իւնվանը վէրիլմիշ իտի իսէտէ, սօնրատան Ամերիգաճէ՝ մալիւմաթը վաֆիրէսի տէրքեար օլան պիր տօսթուտուզուն վէրտիկի մալիւմաթա նազարէն, մէրգում սահիհէն ֆէնէրալ օլմայրպ, իլլա իսթիհզա նէվինտէն օլարագ քէնտույէ օլ սրֆաթ վէրիլմէքտէ իմիշ։

—Գանատա առասրնընն տէօրթ միլիյօն գաւառ սէքէնէսի օլուպ, Ամերիգա ՅԻՍՀուրուխսէ, մէզքիւր ճէզիրէյի պիր կիւն զապթ իթմէյէ հէվվէսքեար օլտուղունտան, վէ մուհարէպէ պիթտիքտէն սօնրա, շու Նիյէթին իճրասընա թէշէպպիւս օլունաճաղը իհթիմալտէն պուլունտուղունտան, Լօրտ Խալմէրսթընճէնապէրի, շիմտիտէն պունուն չարէսինի տիւշիւնմէքտէ տիր, չինքի, էօյլէ պիր գավղա աշքլտրը թագտիրտէ, զանթէն պիր գաշ սէնէտէն պէրու մուհարէպէյէ ալըշմըշ, վէ օլնօլտա քէսպի մէհարէթ իթմիշ օլանԱմերիգա տէվլէթինին գուվվէթ վէ գօլայլըղընա գարշըլըգ, Ինկիլթէրրա տէվլէթի օրալարտա իպրաղը գուվվէթի լաղըմ իլէ մուգավէմէթ իտէմէյէճէկինտէն, վէ Գանատա էհալիսի իսէ, Հիմհուր թարաֆընա, վաթանտաշլըգ վէ զիյատէ սէրպէսթիյէթ, վէ այրըճա հիւքիւմէթէ մալիք օլմագ արզուսիյլէ, ճիւզիճէ մէյլան կէօսթէրտիկի սուրէթտէ, Հիմ հուրուն զալէպէ իտէճէկի, վէ Ինկիլիզ տէվլէթինին նուֆուզ վէ իթիպարընա խալէլ կէէճէկի պէտիհիտիր։

Լօրտ Խալմէրսթըն ճէնապէրի, պու պէօյլէ. օլմագտան իսէ, էվվէլինտէն պունա պիր չարէ տիւշունէրէք, Ինկիլթէրրանընն նամուսունու հըֆզ ու վիգայէ իթմէք իսթէտիկինտէն, Գանատալըլարա, Ինկիլիզ հիմայէսի թահթընտա այրըճա պիր հիւքիւմէթ օլմալարընա տայիր պիր պէյաննամէ կէօնտէրմիշ տիր, վէ Գանատալըլար տախի մէմուն ու մէսրուր օլմուշլար իսէ տէ, Ինկիլթէրրա զալէթալարը, տէտէլէրիմիզին գանըլա սաթըն ալընմըշ օլան էօյլէ պիր ատայը զայպ իթմէք բէվայի հագգ վէ զիմմէթ տէյիլ տիր տէյի թէշէքքիյէ պաշամըշլար տըր. Հալ պու քի լօրտ Խալմէրսթընն նէզտինտէ, Ինկիլթէրրանընն նուֆուզ ու իթթիպարը խաթրը իչին, պիր ճէզիրէյի ֆէտա իթմէք միւրաճաճահ թուռթուլմագտա տըր։

—Մուախխէրէն Ռուսիյա Ֆրանսա էլչիսի թայէին օլունան պարոն Ալէքսյան ճէնապէրի, մահէլլի մէմուրիյէթինէ կիտէր կիթմէզ, եէնէ թէլէկրաֆ իլէ կէրի ջաղըրըմըշ օլուպ, վէ պիր հաֆթա գատար փարիստէ տուրտուգտան սօնրա, թէքրարէն կիտէճէկի իշիտիլմիշ օլտուղունտան, պունտա պիր մէսէլէյի խէֆիյէ վէ միհիմմէ պուլունմասը շիւբհէ օլունմագտա տըր։

—Ռուսիա տէվլէթի վէլիի ահտը, կէչէն կիւնէր Իթալիա բայիթահթը Ալուրինոյա կիտիպ, վէ էհթիրամաթը ֆայիգա իլէ գապուլ օլունտուգտան սօնրա, պիր տէֆքէր Ավսթրիա թօբրաղընա այագ պասմագսըզքն պրաագըպ Ռէթէրսպուրղա կիթմէսի, Ավսթրիա իլէ Ռուսիա տէվլէթի պէյնինտէ պիր պիւրուտէթ պուլունմասընա շիւբհէ վէրմիշ տիր։

— Ֆէտերէլէր ժէնէրալը Մագ—Ֆէլլան, մէմուրիյէթինտէն իսթիֆա իթմիշ օլուպ, վէ սէպէպի իսէ, բէյիս ինթիխապ օլունամատըղընա համ օլունմագտա տըր

Պիր բիվայէթէ նազարէն, միմայիլէյինին տօսթլարը, քէնտույէ Նիւ Հէրսիին կուվէրնաթօրլուղունու թէքլիֆ իթմէքտէ իմիշլէր։

Ֆէտերէլէր մագարրը հիւքիւմէթի օլան Ավշինկընը շէհրինին թիճարէթ նազրը ֆիւճճէթէն վէֆաթ իթմիշ տիր,

— Գոնֆէտերէյլերին բէյիսի Մ. Տէյվիս, քէօլէյէրէ ազատլըգ վէրիլմէսինի պիր տիւրլու գապուլ իթմէտիքտէն պաշգա, օրտու խըտմէթլէրինտէ գուլանըլմագ իւզրէ, 40 պին նէֆէր քէօլէ սաթըն ալընմասընը թէքլիֆ իթմիշ տիր,

—Չինտէ եէնիտէն զօրպալար գուվվէթլի սուրէթտէ պաշ գալտրըրտըգտան պաշգա, Ֆրանսըզ տօնանմասընտան Ինթրէգասիթիս նամ կէմի իլէ իքի սաաթ գատար վուրուշմուշլար, վէ ազ գալմըշ էսիր թուռթաճագլար իմիշ։

— Ֆէտերէլէր Բլիմոթ շէհրինի եէր իլէ եէքսան իթմիշլէր տիր։

Պիր հավատիսէ կէօրէ, Մ. Լինգօլն կիւյա, գոնֆէտերէյլերէ միւսալահա իտիլմէսինի թէքլիֆ իտէճէք իմիշ։

Պիլճէ պու հավատիս եալան օլմալը տըր։

—Պիր գաշ այտան պէրու, Լօնդոնտ տէվլէթի քէնտի Ամանագրութիւնու թէֆթիշիյլէ մէղուլ պուլունմագտէ, վէ օլ խուսուստա խայլիճէ միշքիլաթլէր զուհուրա կէլմէքտէ իտի։

Պու տէֆա Լընաֆօլուտա օգունտուղունա կէօրէ, մէզքիւր գանուննամէնին թէֆթիշի պիթմիշ, վէ մէպուսանը միլլէթ թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ օլմաղին, մահը հալին 16 սընտա տախի, հաշմէթլու գրալ հազրէթլէրի թարաֆընտան, 41 ինճի պէնտինին ահքեամընճա, լաղըմ կէլէն սատագաթ անտը բէսմէն իճրայէ կէլմիշ, էհալի մէսրուր ու մէմնուն օլմուշ, վէ միլլէթ մէճլիսէտ թահիլ իթմիշ տիր։

Լէվմի մէզպուրտէ, 21 բարէ թօր ահըլտըգտան սօնրա, գրալ հազրէթլէրի միլլէթ մէճլիսի մահէլլինէ կէլմիշ, վէ մէրասիմի լաղըմ իւզրէ, մէպուսանը միլլէթ թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ, վէ էվվէլա բէյիսի մէճլիս քէլամ աղաղ իլէ,

Եա՛ հաշմէթլու գրալ հազրէթլէրի, պու կիւն իշ պու մէճլիսի միլլէթի թէշրիֆէ բաղպէթ պույուրմագտան միւրատ, միլլէթի Եունանիյէնին թէրթիպ ու թանզիմ իթտիյի գանուննամէնին թէմամի իլէ իճրասը պապընտա անտ ու շարթ իթմէնիզ տիր,

տէմիշ տիր,

Գրալ հազրէթլէրի տախի,

Եա՛ մուրախխասանը միլլէթ, շու գանուննամէնին իւզրինէ անտ ու շարթ իտէրէք, կէրէք պունուն, վէ կէրէք գավանինի սայիրէ յի պէյլտիյէ նին աֆքեամընա թաթպիգան, քեամիլէն իճրասը, կէրէք հիւքիւմտարանը վէ կէրէք թէպանընն ճիւմլէսինին տէյինէրի տիր տէյի անտ իտէրիմ.

տէտիքտէն սօնրա, Ամինա Միտրօպօլիտի հազրէթլէրի, իճապ իտէն տուայը օգուտուղու ագլպինտէ, գանուննամէնին սուրէթինի զանթէն օգումուշ օլաա, վէ էլինտէ հալը թուռթմագտէ օլան քէնարթիպ, գրալ հազրէթլէրինէ թագտիմ իթմիշ, վէ գրալ հազրէթլէրի տախի, այաղա գալդարագ, էլինի մասա իւզրինտէ պուլունան Ինճիլի շէրիֆ իւզրինէ վագ իթտիքտէն սօնրա, շու աթիտէքի անտ ու շարթը օգումուշ տուր։

Եունանլարը ճարի օլան մէղհէպինի հիմայէ, վէ միլլէթի Եունանիյէնին Ամանագրութիւնու վէ գավանինի սայիրէսինի մուհաֆազա, վէ միլլէթին իսթիգբալիյէթինի, վէ մէմալիքի Եունանիյէնին թէմամիյէթինի հըֆզ իտէճէյինի միպէյէն, հէմ—ճէվհէր օլուպ, վէ իւչ սըֆաթտա օլան պիր վէ ալիզ Ալահըն իսմի շէրիֆինէ անտ ու շարթ իտէրիմ։

Մէղքիւր անտ ու շարթըն իճրասը պիթտիքտէ, անինտէ 101 բարէ միւժտէ թօբլարը աթըլմուշ, վէ գրալ հազրէթլէրի կիտիպ, վէ մէճլիս տախի տաղըմըշ տըր։

—Կէչէն տէֆա պիր մէքթուպու թէրճէմէսինի պէյան իթտիկիմիզ Մ. Մաթիէոտըլա Տրսմ, Նոյեմբեր 17տէ պաղը զաղէթալարա մէքթուպ եազարագ, ալաֆրանգա Նոյեմբեր 27սի իլէ, դեկտեմբեր 3տէ, եանի կէչէն հաֆթանընն բաղար իրթէսի իլէ պու սան բաղար կիւնիւնէ գատար, Լ՛ՐՕպատա, խուսուսիյլէ Իթալեանընն շարգ ճանիպինտէ բէք չօգ եաղմուրլար եաղըպ վէ ֆուրթունալար օլաճաղընն քէշֆ իթտիկին պիլտիրմիշ իտի, նասըլ քի Իսթանպօլտա տախի իճրայէ կէլտիկին կէօրտիւք։ Մէրգումուն քէշֆինէ նազարէն, Դպու կիւնտէն պաշլայարագ, կէլէճէք ճիւմա կիւնիւնէ գատար տախի հավալար պօզուլաճագ տըր։

—Մուախխէրէն հիսապ օլունտուղունա նազարէն, շիմտիքի հալ մէվճուտ Տօմինիկեան թարիգաթընտա 200.000 բահիպ վէ 300.000 բահիպէ (մարապտ) պուլունուպ, պունլար, 252 գազայա տաղըմըշ օլտուգլարը հալտէ 26 պին գրթա մանասթըրլարը վար իմիշ, վէ հաթթա 30 գրթասը տախի թիւրքիյատա իմիշ։

— Պավիէրանընն շիմտիքի տէլիգանը գըրալը հազրէթլէրի, Ավսթրիա արշիտիւշէսսասընտան, արշիտիւշէսսա Ենշսարէթին քէրիմէսի բրէնսէս Մարիա Թէրէզիա իլէ ագտի նիքահ իյլէմիշ տիր,

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ամէտ Ավէֆիգ էֆէնտի հազրէթլէրի, պու կիւնլէրտէ, խաթբայի հազրէթի Հահանէյէ եիւզ սիւրմիշ տիւր։

—Կէչէն կիւնլէրքի ֆուրթունալարտա, պիր գաշ վաբօրլար պաթտրը էսէֆամիզ հավատիսլէրի թէվաթուր պուլտու իտիյսէտէ, համա օլուն ասը սլմատրը անլաշըրմըշ տըր, ֆէգաթ Գարա տէնիզտէ պազը կէմիճէ զայաթլար վուգու պուլմուշ տուր։

—Պիրինճի, իքինճի վէ իւչինճի օրտուլի հիւմայունլարը ըէտիֆլէրի, 56 պին նէֆէր օլտուգլարը հալտէ, սիլահ տավէթ օլունտուգլարը, հավատիսաթը իհթիրազլիյէտէն տիր։

—Ֆուատ բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան, Օսմը հալրէթի խիլաֆէթբէնահիյէ, բէք ալեա ճինսինէն օլարագ իքի բէս արապ աթը իհտա օլունտուղու, վէ թարաֆը էշրէֆի Փատիշահիտէն տախի գապուլէ շայան պույրուլտուղու հավատիսաթտան տըր։

— Լյտիրնէ վալիսի Միւէյյան բաշա վէֆաթ իթմիշ տիր։

— Ռուսիա սիքքէսի օլան 20 գարիքլէր, պունտան պիր գաշ կիւն մուգատտէմ գատար իւչէր պուչուգ ղուրուշա պէյնէլնաս ալընըպ վէրիլմէքտէ օլուպ, վէ ասըլ գըյմէթի տախի անճագ իւչ ղուրուշ գատար օլտուղու հասէպիյլէ, բ՛ք չօգ քեարճլարը բէյտա օլմուշ օլմասը, վէ շու խուսուսուն իսէ էհալինին զատրրըղընը մուճիպ պուլունմասը իւզէրինէ, թարաֆը Տէվլէթտէն թէտավիւլի մէնն օլունմուշ տուր։

—Անաթօլու նամ ղալէթա կիպի, ռումճա հրուֆաթ վէ թիւքճէլիսան իլէ, Օմպուր (արը) իսմինտէ պիր ղալէթա տահա չըգտըղը իշիտիլմիշ տիր։

—Պրուսատան թարաֆըմըզա եաղընտրըղընա կէօրէ, Եալօվա եօլունտա, Ղէնկիլէր իլէ Եէնի—Բէյ արասընտա, եանի իւչ սաաթլըգ մէսաֆէտէ, մահը հալին 14իւնտէ 7—8 նէֆէր հայտուտ մէյտանէ չըգարագ, տէօրթ պէշ նէֆէր թիւճճար սոյմուշլար, վէ էթրաֆ ու էքնաֆտա պուլունան եօլճու վէ թիւճճարանընն զայրէթինի քէսմիշլէր տիր։

Ուսմարըզ քի հիւքիւմէթի մահէլլիյէ քէնտի վալիֆէսինի թանրյարագ, իպատուլլահընն սէլամէթինէ չալըշըր։

— Ինկիլթէրրա էյշիսի Սըր Հէնրի Պուլվըր ճէնապէրի, Ամինատա քէսպի իֆագաթ իթմիշ իսէտէ, թէպտիլի ապ իւ հավա նիյէթիյլէ, կիտիպ պիր այ գատարտա Մըսրտա գալաճաղը հավատիսաթտան տըր։

— Իպմիտ թարաֆլարընտա եաղմըշ օլան շիտտէթլու եաղմուրլարտան, սէլլէր Պիլէզ օվասընը պասմըշ, վէ Իրզ քէսբրիսիսինիւ սիւրիւպ կէօթիւրմիշ օլտուգտան պաշգա, նիչէ թարլալար, չուհա վէ ֆէս ֆապրիգալարընն տախի պէնտէրինի երգմըշ օլտուղունտան շիմտի սու իչինտէ պուլունմագտէ իմիշլէր։

—Պու կիւնլէրտէ, պէյն էլ էհալի, իւզէրի եալտըզը եարըմ ֆրանգլըգլարը, 10 ֆրանգ եէրինէ թէտավիւլ իթմէքտէ խտուկի իշիտիլմիշ օլտուղունտան, հէր քէսի սագընտրըմագ իւզրէ պէյան իտէրիզ։

—Սէլանիքտէն Մանասթրա, վէ Մանասթրտան տախի Ավսթրիա հուտուտունա գատար պիր տէմիր եօլ եաբըլաճաղը զաղէթալարտա օգունմուշտուր։

ԱՂԳԱՅԻՆ

Օանն իտէրիզ քի, Օտեան Գրիգոր էֆէնտի իլէ Իսթիմարաճեան Գէորգ էֆէնտի, պու կիւն սէմմի մէմզուրիյէթլէրինէ միւթէրահի օլաճագլար տըր։

— Ծաղիկ նամ բիսալէյի պէրկիւզտէնին ալթընճը շըջանը պիթմիշ օլտուգտան պաշգա, եէտինճի շըջանընընն իլք նիւսխէսի տախի կէլմիշ տիր։

Ծաղիկ կիպի պիր բիսալէյի մէմուհէնին, հալեա գըյմէթի միլլէթիմիզ նէզտինտէ թանըլմայըպ, օգույանլարընն աղլըզը սէպէպինտէն, միւէլլիֆի Գրիգոր էֆէնտի Ճիլինկիրեանա, թիճարէթի պէր թարաֆ, զահմէթի վէ մէսարիֆի պիրտէ պար օլտուղունտան, հէրնէ գատար տէվամընտան սարֆը նազար իթմէքլիյի, միւէլլիֆի մէրգում թէսավվուր իթմիշ իտիյսէտէ, պազը սէպէպլէրէ, վէ ալէլ խուսուս պազը տօսթլարընն իպրամլարընա բիայէթէն, պյտա իւչ տէֆա օլաճագ եէրտէ, հիչ տէյիլ իսէ իքի տէֆա օլարագ, տէվամընա հիմմէթ իթմէքլիյէ մուվաֆֆագաթ պիրլէ, քեաֆֆէյի էհլի քիթապէթին, շիւքրանիյէթինի մուճիպ օլմուշ տուր։

Ծաղիկին շիմտիտէն սօնրա, Իզմիրտէն պաշգա մահէլլ իչին, ալթը այլըզը 50 ղուրուշ տուր, վէ ումարըզ քի, արթըգ պունտան սօնրա, քիթապէթ տէնիլէն շէյին գատրու գյյմէթինի թանըյանլար, մէզքիւր բիսալէյէ միւշթէրի օլմայա արզուքէշ պուլունտուգլարը, սէրիան թարաֆըմըզա իսլամարա հիմմէթ իտէրլէր։

—Իզմիրտէն ալտրըզմըզ մալիմամաթանազարէն, խաչկալ մատտէսի հալեա բէսիմանտէ պիր հալտէ պուլունուպ, Ազգային վարչութիւնուն, գարարը ազըլանէսինէ միւնթազըր պուլունմագտէ տիր։

Իզմիրին սախթէ տինտարարը վէ ֆէսատավէրլէրի, խաչկալ մէսէլէսինտէ տախի քիւչիւք տիւշէճէքլէրին ֆէհմ իթտիքլէրինտէ՞ն մի օր, եօխսա էհլի ըրզ էհալիյի բահաթ պըրագմամայա, պէյնլէրինտէ պիր նէվի եէմին իթմիշ օլտուգլարընտա՞ն մը օր, շիմտիտէ գալգմըշլար քի, ուագ խորանընն իւզէրինտէքի ալթը ատէտ տիրէքլէր, եէքբարէ օլմայըպ, իլա պիր գաշ փարչատան միւրէթթէպ տիրլէր, վէ պու իսէ մէղհէպիմիզէ մուղայիր տիր տիմէյէ, վէ խաչկալընն արձանլարընը իսթէմէտիքլէրինէ տայիր, կիւյա պու ալէմտէ մէտհէ շայան պիր իշ կէօրմէքտէ տիրլէր կիպի, Խաթրիքհանէյէ կէօնտէրմէք նիյէթիյլէ, էսթէտէն պէրուտէն, տիւրլու եօլլար իլէ իմզալար թօբլամայա։

Պիզ ումմայըզ քի, Ազգային վարչութիւն արթըգ պէօյլէ պիր վագրթտա, էօյլէ պայաղը իտտաալարա էհէմմիյէթի վ'ըրպ վէ իմզալարընա իթիպար իթսին, լաքին իթիպար իթսէ տախի, շիմտիտէն գավիճէն սէօյլէյէպիլէրիզ քի, արձանլարընն գօնուլմասընա տայիրտէ իմզա թօբլանմագ իգթիրազ իտէր իսէ, տայիմա օնլարընքիտէն, պիր իքի գաթ զիյատէ թօբլանապիլէճէկի պէ իշթիպահտըր։

Պիզ զանն իտէրիզ քի, պու խաւարեալ եռապետէրին մագսէտի պաշգա պիր շէյ օլմայըպ, իլա միլլէթիմիզին խայրընը տիւշունէն, վէ Սամանագրութիւնա քէմալ մէրթէպէ բիայէթ իթմէքտէ օլան Ծաղական խորհուրդու պըգտըրարագ, իսթիֆա իթտիրմէյէ մէճպուր իթմէք տիր. լաքին, Ծաղական խորհուրդուն իսէ, մէրճէ տայանըպ տուրարագ, էօյլէ միլլէթ խայինլէրինի էվվէլ ու ախըր ութանտըրըպ, վէ ճիւմլէ սահմանադրասէրլէրին վէ էհլի մէտէնիյէթլէրին, շիւքրանիյէթ ու աֆէրինլէրինէ շայէսթէ պուլունաճագլար տըր։

Խաչկալ մատտէսինէ տայիր 99 նիւմէրօլու Ծաղիկտէ միւնտէրէճ պուլունան տիգգաթէ շայան պիր պահսըն թէրճէմէսի պէյանընա արզուքէշ պուլունմուշ իսէքտէ, եէրիմիզ միւսաատէ իթմէտիկինտէն, սալը կիւնիւ Վարագասընա թէլրք իթթիշիմ տիր։

—Աւետաբեր նամ մէղհէպճէ զաղէթա այտա պիր տէֆա օլարագ հալեա թապ ունէշը օլունմագտա իսէտէ, պիր վագրթտան պէրու թիւրքճէ թէրճէմէսի նէշրինտէն սարֆը նազար օլունմուշ իսի։

1865 սէնէսի իպթիտասընտան իթիպարէն, մէզքիւր զաղէթանընն թիւրքճէսի, թամ Վարագա գատար օլտուղու հալտէ, այտա պիր տէֆա օլարագ եինէ թապ ու նէշը օլունմայա պաշլամըշ տըր, լաքին էվվէլքի կիպի, էրմէնիճէ Աւետաբերին թէրճէմէսի օլմայըպ, իլա իլմէ, մէզհէպէ, վէ բօլիթիգայա տայ'ը սայիր պահսըլար տէրճ իտէճէք տիր, վէ իշինտէ նօթաթը տուալար տախի պուլունաճագ տըր։

Աւետաբերին կէրէք էրմէնիճէսինին, վէ կէրէք թիւրքճէսինին եըլըզը օնար զուրուշ օլուպ, միւշթէրի օլմայա արզու իսէնլէրին, Վէզիր խանընտա Հինասեան Հարութիւն աղանին թապխանէսինէ, վէ եախօտ Աչաճա համամը ճիվարընտա, Ամիրգալը միսիոնարլարին քիթապ մաղազասընա պույուրմալարը իգթիզա իթմէքտէ տիր։

— Կէրէք Փրկիչ վէ Էլեւմտից հոգաբարձութիւն հագրընտա լաղըմ կէլէն պաղը սէօյլէյէճէքլէրիմիզի, վէ կէրէք Ատանա, Թէրսուս, Այս, Հալէպ, Օէյթին, Թըրապզոն, Սեվերէկ, Կէսարիա—տաղը, Պրուսա, Ուրֆա, Իզնիկ վէ Սէվազ թարաֆլարընտան ալտրըզմըզ հավատիսաթլարը, պիզզարուր սալը կիւնիւ վէ կէլէճէք ճիւմա իրթէսի Վարագալարընա թէլրք իտէրիզ։

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՇՈՍԵԱՆ

ԻՄԹԱՆՊՕԼՏԸ
Ց. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՏԻ